

Paradisos de desordre en geografies de dolor

Carles Pastor o la immensitat d'una poesia

No és gens fàcil escriure sobre la poesia ni sobre l'amistat, i menys encara, doncs, sobre la poesia d'un amic. Però m'esforçaré perquè, en aquesta ocasió, no es tracta pas de complir amb un mer tràmit, o de tapar un expedient o de fer el que toca fer a canvi de diners, d'èxit, de prestigi o de vanitat personal. Res de tot això. Escric aquestes línies perquè vull, *perquè sí, perquè el cos m'ho demana, sense ordre ni concert*, que diria la nostra estimada i enyorada poeta Maria-Mercè Marçal.

Escric aquestes ratlles perquè avui, del que es tracta, és de presentar una poesia que, si bé encara breu, no deixa de meravellar ni de sorprendre. Es tracta de la poesia de Carles Pastor: poeta avinent i eminent, amant de la vida i de les cambres buides, excel·lent en tot el que té a veure amb l'art d'escriure, còmplice en tantes hores d'angoixa i de solitud. Els poemes d'en Carles, me'ls fan propers les circumstàncies que m'han tocat viure i que identifico i recreo i retrobo mitjançant l'alenada dolça de cadascun dels seus versos en els meus sentits, que se m'imposen

com una mar de setembre i m'acullen dins un cercle concèntric d'àvida letargia que no puc ni vull defugir.

La poesia d'en Carles s'imposa més enllà de les vivències particulars encara que requereixi d'aquestes per tal d'existir. No esdevé una poesia senzilla, és una poesia abastable en la mesura que procedeix de la vida i exigeix de ser-hi retornada. I és el lector intrèpid qui ho ha de fer després d'haver-la passada pel sedàs de les seves pròpies experiències personals, que compareixen de cop i volta, com si sempre haguessin estat allà, per tal de manifestar-se amb tota la seva resplendor i tota la seva exuberància i força.

Hem d'entendre la poesia d'en Carles, primer de tot, com una declaració de principis: el poeta viu de la poesia, el poeta només pot viure de la poesia. I és mercès a ella que tant ens pot ofrenar la seva pau com la seva disbauxa, tant el seu ordre com la magnitud del seu caos. Tot plegat, en suma, congelat en instantànies de vida que semblen aturar el temps perquè necessiten estar fora del temps per tal de poder adscriure-s'hi. Una poesia que és un cercle sobre un altre i, com tots molt bé sabem, si un cercle és cercle i té sentit com a tal és perquè hi ha un centre des del qual es traça i es projecta. Aquest centre és el punt de fuga, el centre exacte de la nit del poeta, de la seva vida i també de la seva mort, el cor de la teranyina en la qual la vida queda arrapada i atrapada per sempre més, retinguda i salvada del pas del temps, del qual es nodreix i alhora menysprea. És com una lluita de contraris, com un etern combat heraclità que mai no es decantarà ni en un sentit ni en un altre en una constant tensió d'extrems que permetrà que la vida es mostri, dia rere dia, en un continu aparentment interminable sense principi ni tampoc final. Mai no havia percebut la idea de l'etern retorn tan ben expressada com en els poemes de Carles Pastor. Al cor de la teranyina: el punt precís des del qual tot pren raó de ser i en el qual tot deixa de tenir-ne.

Malgrat que fins a la data, i la seva curta edat, el nostre poeta hagi publicat ja dos llibres, us parlaré des del darrer, *Al cor de la teranyina*, perquè em servirà més que no pas el primer per a mostrar-vos el que us pretenc dir. Si obrim les primeres pàgines del recull, ens trobem amb una primera petita obra mestra, «El paradís del meu desordre», el poema amb el qual s'obre el volum. Aquest poema mostra tots els trets fonamentals del que constitueix la clau de volta de la poètica de Carles Pastor. Hi ha

l'amor, la mort, la solitud i l'amistat. Aquesta darrera, certament, en el cas d'aquest poema, menys explícita, però el poeta no s'està d'adreçar-se a un «tu» que en el fons no deixa de ser la seva pròpia imatge i que, per un procés d'empatia i d'identificació sorprenents, el lector de seguida confon amb ell mateix i amb les salabrors de la seva ànima.

«El paradís del meu desordre», doncs, ens parla de cambres buides i de les estances solitàries en les quals i des de les quals Carles Pastor aprèn i aprehèn cada dia la vasta geografia del dolor, la lliçó que alhora l'aniquila i el condemna a sobreviure irremeiablement, malgrat ell. Els dos poemes següents, per exemple, «Cercles d'orfenesa» i «Aràcnid d'amor», representen la culminació de dos sentiments que he esmentat amb anterioritat, la soledat i l'amor respectivament. És en el cas de «Senzilla tristesa» on trobem, per exemple, un cant evidentíssim a l'amistat i a la necessitat d'aquesta per tal de fer una mica més suportables les inclemències de l'existent.

Però Carles Pastor i la seva poesia són més que tot això. A banda dels grans temes —com no podia ser d'altra manera— hi ha l'estètica, la forma, com aquests sentiments es mostren a un lector verge encara, no pas de les sensacions i dels sentiments descrits, sinó d'una manera concreta de com aquests es mostren en una poètica que es va desvetllant lentament a cada vers, en cada poema. Carles Pastor construeix els seus paradisos desordenats en geografies de dolor que fa agradosos al paladar de qui decideix assaborir-los. Hi ha una voluntat embellidora de la realitat perquè el poeta sap que solament així pot salvar i salvar-se. Redempció, messianisme, providencialitat... Tot i cada cosa en paraules bellament construïdes i bellament ordenades en la cartografia de la pàgina en blanc. No hi ha en Carles Pastor una sola paraula que sobri, un sol mot que sigui balder. Tot obeeix a un engranatge perfecte per tal que el resultat final sigui el que és: una explosió de plaer als sentits i en la ment que no fa més que recordar-nos com n'és, de fràgil, la condició humana, i com tots plegats, encara que no puguem o no vulguem admetre-ho, necessitem de l'art —de la poesia— per mor de poder reconèixer-nos i persistir com a humans.

El llibre *Al cor de la teranyina*, com ja succeïa a *El nom de cada daga*, presenta una sèrie de *pauses* dins d'aquesta intensitat perquè el ritme de bellesa no se'ns faci massa aclaparador i insuportable. L'ésser humà és un ésser finit, temporal, i l'art i la

bellesa —la poesia de Carles Pastor— tenen molt d'infinit i d'eternal, per la qual cosa el poeta, de vegades, es veu obligat a incloure un poema que ens proporcioni una alenada d'aire fresc i ens permeti, al mateix temps, seguir gaudint de tanta profusió de bellesa concentrada. I això com ho fa, Pastor? No pas incloent poemes més fluïxos per a omplir, o més mal fets, sinó aportant poemes que no incloguin una càrrega tan elevada de sensacions, d'imatges, de suggeriments, de metàfores, en suma, amb poemes que incitin a una reflexió més serena i possibilitin que, en el lector, quallin les ombres, de vegades de sal, de vegades de sucre, que Carles Pastor ha anat repartint per la terra fecunda de l'esperit sensible a través dels viaranyos dels ulls. Carles Pastor té molt clar que la poesia es deu als sentits perquè pugui esclatar amb tota la seva intensitat dins l'ànima. Es deu als sentits i ha de penetrar mitjançant els sentits al més pregon i íntim dels éssers humans. D'aquesta manera, Carles Pastor sap que mai no s'equivocarà. Com un amant seductor i lasciu, no deixa de seduir ni de ser seduït per les abruptes i suaus carícies de les nimfes i les muses. De les que ell s'entesta a creure i a estimar.

Penso que ja està tot dit. Dir més seria reiterar-se. Només resta gaudir d'aquesta poesia meravellosa i lancinant. Res més. Sorprendrà, entusiasmarà i sobretot seduirà. I segurament farà molestar més d'un i més de dos prohoms de l'actual *cultureta*. Perquè la veritat és que el talent resulta insultant, ingrati, incòmode, per als necis i mediocres. I la meua ciutat, Badalona, i la meua única pàtria coneguda, Catalunya, en són ben plenes.

Esperem que Carles Pastor pugui sortir ben airós d'aquesta realitat desastrosa i trobi aquell espai privat, aquella cambra pròpia, que deia la Woolf, que li permeti alçar el vol i revinclar aquests horitzons tan estrets i que li són tan aspres. Carles Pastor, com tanta altra gent, no es pot constrènyer als limitats paisatges d'un poblet concret o d'una ciutat com Barcelona. Estan cridats a la universalitat, i han estat *tocats* per la gràcia dels déus perquè així sigui. Carles Pastor, amic meu: que et desaprofitin els ineptes, però no et desaprofitis tu, perquè això mai no podria perdonar-t'ho.

ISRAEL CLARÀ

Badalona, maig de 2005